

และ พ.ร.บ.คุ้มครอง
สิ่งแวดล้อม ยังไม่
สามารถควบคุมดูแล
เรื่องการทดสอบพืช
จีเอ็มโอ ไม่สามารถ
ครอบคลุมการวิจัยที่ทำ
ขึ้นในประเทศ ยกตัวอย่าง
กรณีของฝ้ายบีบี

วิฑูรย์ กล่าวว่า จีเอ็มโอเป็น
เรื่องที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์การรัฐไม่ได้คิด
รองรับ อย่างฝ้ายบีบีที่มีการนำเข้ามาปลูกตั้งแต่ปี
2538 ตอนนีกระจ่ายไปทั่วประเทศ แม้กระทั่ง
อำเภอต่างข้าง สุพรรณบุรี เคยปลูกฝ้ายพื้นเมือง
ตอนนีกระเหรียงหันมาปลูกฝ้ายบีบี

และขอคัดค้านการทำงานขององค์การรัฐ คือ
คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
(กนศ.) ทำหน้าที่ตัดสินจุดยืนเกี่ยวกับจีเอ็มโอของ
ประเทศ มีคณะอนุกรรมการดูแลตัดสินใจเรื่องนี้
ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนจากภาครัฐ ไม่มีองค์การ
ของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังดำเนินการ
ขัดแย้งกับมติเดิมของรัฐบาล ทั้งๆ ที่ให้มีการ
ยกเลิกการปลูกพืชจีเอ็มโอไว้ชั่วคราว

จึงได้เสนอแนะแนวคิดหกประการ คือ 1. เรื่อง
ความปลอดภัยทางชีวภาพ ควรเชื่อมโยงกับการ
กำหนดนโยบายของประเทศ และอยู่บนพื้นฐาน
ความเป็นจริง 2. กรอบความคิดความปลอดภัยทาง
ชีวภาพที่นำมาใช้ควรถูกต้องและเชื่อถือได้ 3. โครง
สร้างขององค์กรที่ดูแลความปลอดภัยพืชจีเอ็มโอ
เท่าที่ปรากฏมีความเหมาะสมเพียงใด ควรมีข้อมูล
รอบด้าน 4. ยังไม่มีกฎหมายควบคุมเรื่องนี้ แม้
กระทั่งการทำวิจัยก็ไม่มีกฎหมายควบคุม 5. การ
บังคับกฎหมายต้องเชื่อมโยงหลายเรื่อง ควรมี
กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกฝ่าย และ
6. นโยบายการเจรจาของประเทศในเวทีโลก ควร
เชื่อมโยงกับหน่วยงานหลายแห่ง อย่างการต่อรอง
ในพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ
ตัวแทนที่เข้าประชุมได้น่าหลักการของคนส่วนใหญ่
ไปใช้หรือไม่

แม้ตัวแทนองค์การพัฒนาเอกชนระดับโลก
เช่น กรีนพีซ จะตั้งคำถามในกรณีว่า จีเอ็มโอจำเป็น
ต่อสังคมไทยหรือไม่ ส่วนนักธรรมชาติต่อต้าน
จีเอ็มโอจากเครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทยเสนอแนว
คิดในหลายแง่มุม โดยเห็นว่าประชาชนทุกฝ่ายควรมี
ส่วนร่วมในการผลักดันนโยบาย

ประเด็นที่พูดกันครอบคลุมตั้งแต่
แต่การทดสอบพืชจีเอ็มโอมีขอบเขต
เพียงใด การติดตามรวมถึงการกำหนด
นโยบายเพื่อร่างกฎหมาย และการเจรจา
การค้าในเวทีระหว่างประเทศ ถูกมองว่า
ไม่มีการตรวจสอบจากประชาชน

3.

ในแง่ของการติดตามผลิตภัณฑ์
จีเอ็มโอ ถึงแม้ไม่มีบทสรุปอย่างชัดเจน
แต่เวทีสาธารณะครั้งนี้ ศ.ดร.ภักดี โพธิ-
ศิริ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ของจีเอ็มโอมีประโยชน์ ต้องมีการกำหนด
มาตรฐานกฎหมายประเมินความ
ปลอดภัยเพราะมีผลกระทบต่อผู้บริโภค
หากไม่มีการประเมินความปลอดภัยจะมี
ปัญหา และกระทรวงสาธารณสุข กำลังจะ
ดำเนินการเรื่องนี้

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ตั้งคำถามอีกว่า
การติดตามจะติดตามอย่างไรให้สมัครใจ
หรือบังคับ วิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ สำนัก
เจรจาการค้าพหุภาคี กรมเศรษฐกิจการ
พาณิชย์ แสดงทัศนะว่า การส่งออกควร
เป็นลักษณะสมัครใจระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ถ้าประเทศไหนไม่เรียกร้องก็ไม่
จำเป็น

ในส่วนของความปลอดภัยของ
ผลิตภัณฑ์สินค้าจีเอ็มโอ องค์การที่
ออกมาคุ้มครองผู้บริโภค เช่น สาสี
อ่องสมหวัง สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค
แสดงทัศนะว่า จีเอ็มโอเป็นเรื่องผิดพลาด
ในการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจ แม้
กระทั่งพืชจีเอ็มโอในห้องทดลองยังหลุด
เข้าไปในไร่ได้

"ถ้าจะกล่าวถึงรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน มาตรา 57 กำหนดว่า ต้องให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ใช่ทำเฉพาะ
กระบวนการของรัฐ ปัจจุบันหน่วยงานรัฐ
ยังตอบคำถามเกษตรกรไม่ได้ว่า จีเอ็มโอ
เกี่ยวข้องกับการผูกขาดในอนาคต
อย่างไร เชื่อว่า เกษตรกรก็ยังค้างคาใจ
ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเอา
หรือไม่เอาจีเอ็มโอ เพราะประชาชนไม่ได้
มีส่วนร่วมในทุกระบวนการ"

เท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีการทำวิจัย
ความปลอดภัยของจีเอ็มโอในเมืองไทย
อย่างเป็นทางการ เพราะสังคมไทยมีข้อ
จำกัดในการทำวิจัย เพื่อนำเสนอข้อมูล
จีเอ็มโออย่างถูกต้อง จึงเป็นลักษณะการ
ใช้ข้อมูลจากต่างประเทศ

"ข้อจำกัดองค์ความรู้ที่มีอยู่ของ
ประเทศเรา โดยเฉพาะนักวิจัยก็มีความ
ขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ ประกอบกับ
ความเชี่ยวชาญของนักวิจัยเอง และความ
เป็นกลางของนักวิชาการ รวมถึงหลักฐาน
ข้อมูล กรอบการใช้ข้อมูลและการมอง
เรื่องนั้นๆ รวมถึงวิธีการประเมินผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ยังมี
ปัญหา" วิฑูรย์ ปัญญากุล จากกรีนเนท
ตั้งข้อสังเกตว่า การสื่อสารข้อมูลกับ
สาธารณชนยังมีปัญหา

ดังนั้น การพึ่งพาข้อมูลการวิจัย
นักวิชาการควรมีกระบวนการที่ใหม่ จึง
จำเป็นต้องมีสถาบันอิสระเพื่อไม่ให้ข้อมูล
บิดเบี้ยว ไม่ได้มาตรฐาน

วิฑูรย์ แสดงทัศนะอีกว่า นโยบาย
ของรัฐยังไม่เปิดโอกาส ยกเว้นโดย

ข้าราชการประจำ อย่างน้อยๆ มีเกษตรกร
ไม่น้อยกว่า 1% ปฏิเสธการใช้เมล็ดพันธุ์
จีเอ็มโอ และมีผู้บริโภคบางกลุ่มมี
นโยบายไม่ใช้สินค้าจีเอ็มโอ ควรมี
กระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อ
ให้เกิดเอกภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ไม่ควรผูกขาดโดยรัฐ
อย่างเดียว

ในส่วน ดร.เนตร เสริมว่า ควรมีคน
ตรวจสอบข้อมูลการวิจัย โดยปราศจาก
ผลประโยชน์ มีความโปร่งใสในการทำ
วิจัย เพราะเท่าที่ผ่านมานักวิจัยบางคนมี
หุ้นส่วนอยู่กับบริษัทที่จ้างทำวิจัย

"กรณีของจีเอ็มโอ เป็นเรื่องของ
เทคนิคค่อนข้างเยอะ จึงเกิดลักษณะการ
เชื่อมโยงในทางล่อแหลม ถ้ามีคนบอกว่า
อาหารในโลกไม่เพียงพอ ผมคิดว่าพอ
แต่ไม่มีการกระจาย เราควรแก้ปัญหา
จีเอ็มโอโดยการร่วมกันคิด"

คนจากหน่วยงานรัฐ เช่น ดร.หิรัญ
หิรัญประดิษฐ์ จากกรมวิชาการเกษตร
มองว่า นโยบายรัฐต้องมาจากภาครัฐ แม้
นักกฎหมายจะเห็นด้วยตามหลักการ แต่
ในแง่ของกระบวนการมีส่วนร่วมทาง
สังคมตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนย่อมมี
สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สามารถ
เข้าชื่อเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับปัญหา
ที่เกิดขึ้นในสังคม

แม้บริษัทเอกชน และหน่วยงาน
บางส่วน จะเห็นด้วยกับการนำเข้สินค้า
จีเอ็มโอ เพราะมองว่าเราไม่ควรปฏิเสธ
เทคโนโลยี ประกอบกับผลประโยชน์
ทางการค้าระหว่างประเทศ แต่ก็มี
ประเด็นร่วม คือ ความปลอดภัยที่
ประชาชนจะได้รับ เพียงแต่ผลประโยชน์
จะอยู่เหนือความถูกต้องหรือไม่ ก็เป็น
อีกเรื่อง

อย่างไรก็ตาม...บนความขัดแย้ง
ของปัญหาจีเอ็มโอ ยังไม่ข้อสรุปเป็น
รูปธรรม ส่วนเวทีที่มีข้อสรุปคร่าวๆ ว่า
ควรเพิ่มองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการ
พิจารณาเรื่องจีเอ็มโอ ให้มีคณะทำงาน
ร่วมแบบไม่เป็นทางการ และควรมี
กระบวนการเพื่อสร้างกลไกทางข้อมูล
กลางในการสื่อสาร

ความไม่ชัดเจนในแง่ของนโยบายของ
กรณีนี้ ยังคงต้องหาความร่วมมือเพื่อร่าง
ออกมาเป็นกฎหมาย โดยให้ประชาชนทุก
ฝ่ายมีส่วนร่วม มีการตรวจสอบด้าน
อำนาจซึ่งกันและกัน

ส่วนบทสรุปในวงเสวนาหลายแห่ง
จะถูกนำเสนอร่างเป็นนโยบายหรือไม่
และประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจ
สอบข้อเท็จจริงหรือไม่ ยังเป็นคำถามที่
กังขา